

Енги калта, ёкаси очик либосларни тикишлари...

САВОЛ: Хозирги кунда кўп такрорланадиган саволлардан бири—касб-корга тааллуқли саволлардир. Баъзи кишилар касб эгаларига «сен уни килма, буни килма, гунохкор бўласан, касбинг нотўғри», деган гапни айтишяпти. Мисол учун, аёл кишиларнинг енги калта, ёкаси очик ёки шунга ўхшаган шариат коидаларига тўғри келмайдиган кўйлақларни тикиш ёки сотиш гунох бўлади, чунки ўша кўйлақни кийиб кўчага чиккан аёл гунох иш килади, уни тикиб берган ёки сотган одам ўша гунохига шерик бўлади, дейилмоқда. Бунинг натижасида касбини ташлаб юбораётган кишилар ҳам бор. Ана шу масалани тахлил килиб берсангиз.

ЖАВОБ: Бисмиллахи рохмани рохийи.

Мана шундай холат бошка ерларда ҳам бор экан. Кувайтда чиқадиган илмий нашр-лардан бирида мана шу тўғрида сўз кетибди, шуни тушуниб олсак ҳаммага фойда бўлади. Кувайт давлатидаги «ВАКФ ВА ИСЛОМИЙ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ ХУЗУРИДАГИ ФАТВО ХАЙЪАТИ» эркак кишиларга аёлларнинг кийимларини тикадиган устахоналарда ишлаш мумкинлиги тўғрисида фатво берган. Ўша ерда алохида зиёфатларга, тўйларга кийиладиган турли безакли кўйлақларни тикиш ва бошка маъноларда гап кетади. Ўша фатво хайъати айтадики:

«Эркак кишилар аёллар киядиган турли кийимларни сотишлари ёки уларни тикишлари, бичишлари мумкин. Агар ўша кўйлақларнинг кўкраклари очик бўлса ҳам ва ўта тор бўлса ҳам фарқи йўқ. Агар улар тиккан ёки сотган кўйлақларни кийган аёллар турли йигинларда катнашиб, эркаклар бор жойда юриб, уларнинг қадди-коматига, аврат жойларига эркакларнинг назари тушадиган бўлса ҳам барибир, бўлаверади» дейилади.

Ва бу фатвони шарҳ килиб айтиладики: «Ношаръий холатларни вужудга келтирадиган кийимларни кийган аёл, аврат жойлари очиладими, ёки кийими юп-калигидан бадани сезилиб турадими, ёки кийимининг торлигидан баданининг маълум қисмлари бўртиб, чиқиб турадими, у шу холатда кўчада юрадими, бошка жойда юрадими, эридан бошкага кўринадими—буларнинг ҳаммасининг гунохи ўша аёлнинг ўзига бўлади. Чунки аёл ўзи беркиниши керак, ўзини сатр килиши керак, тикувчи эмас, бичувчи эмас, сотувчи эмас. Чунки Аллох субханаху ва таоло «Нур» сурасида мархамат килиб айтганки: **«Ва аёллар зийнатларини зохир килиб кўрсатмасин. Табиий холатда очилиб турган юзи, икки кўли бундан мустасно**

». Ана шу нарса бор. Энди, ўша кийимларни кийган аёл ношаръий холатга тушиб қоладиган кийимларни сотган одам ёки уни тиккан одам, бичган одам ўша кийимларни факат шаръий холатларда кийиш ва уни шариат коидаларига мувофиқ тарзда олиб юришнинг масъулиятини бўйнига олмайди. Шунинг учун ношаръий тарзда кийиб, ўзини кўрсатиб юрганлиги учун бунинг жавобини аёл киши беради.

Аёлларнинг кийимларини бичиб, тикадиган ишда ишлайдиган эркаклар албатта шаръий одобларга риоя қилишлари керак, аёлларга кўз тикмасликлари керак, уларга кўлларини теккизмаслиги керак, холи колмаслиги керак—бу бошка шаръий ҳукмлар. Шу маънони жуда яхши билиш керак. Худди шу коидани—аёлларнинг кийимини тикиш, у кийим кўкраги очик, енги киска, ўта тор ёки юпка бўлиши маънолари масъу-лиятини ўшани кийиб, гуноҳга кўл урган аёл киши тортади, уни тиккан ёки сотган одам тортмайди.

Кадимги фикх китобларимизда ҳам бунга ўхшаш маънолар муолажа қилинган. Шунингдек, Ханафий фикхининг машхур китоблари—«Бадои-у саноя», «Мабсут» ва бошкаларда кўпроқ узум сотиш маъноси муҳокама қилинган, бизнинг мазҳабимизда айниқса шу нарсага эътибор берилган. Бир одам узум ёки узумнинг сикилган сувини сотиб ўтирибди. Унинг хузурига шу узумдан ёки унинг сикилган сувидан харом ичимлик тайёрлайдиган одам келиб сотиб олмокчи. Шунга ўша узумни ёки узумнинг сувини сотса бўладими ёки бўлмайдими, деган савол бор. Ханафий уламолар айтадики: «Сотса бўлади. Чунки бу бозор—унга хар хил одам келади, сотиб олади. Энди узумдан ҳамр тайёрлайдиган, маст қилувчи ичимлик тайёрлайдиган одам келиб олса, эҳтимол у ўзи ейди, ҳалол нарсага ишлатади. Шунинг учун сотаверади, лекин уни олиб бориб у одам ҳалол холида еб, хузур қилишнинг ўрнига харом нарсага ишлатиб, ундан маст қилувчи ичимлик тайёрлаб ичса ёки сотса гуноҳини ўзи кўтаради, узумни эккан, ўстирган ёки бозорга олиб келиб сотган гуноҳини кўтармайди», де-йилган. Мана шу маъноларни биз яхши тушунимиз керак. Сотилаётган нарса ўзи ҳалол бўлиши керак, савдо алдов ёки шарият ман қилган бошка нарсалардан холи бўлиши керак. Ўша нарса албатта зарар келтиришдан бошка нарсага бурилмайдиган ҳолат бўлса, унда сотиб бўлмайдди. Бунга уламоларимиз қуролни мисол қилиб келтиришган: «бирова қурол сотиб ўтирибди, ўша қуролни ўзининг ўғрилиги, муттаҳамлиги, одам ўлдириши билан машхур бир одам келиб олмокчи. У одам ўша қуролни олса ёмонликдан бошка нарсага ишлатиши эҳтимоли йўқ. Чунки ўзининг тасарруфи билан шуни исбот қилиб қўйган. Ана шунинг учун унга қурол сотиб бўлмайдди, чунки қуролни яхшиликка ишлатиш эҳтимоли йўқ. Халиги узум ёки узумнинг сикилган сувини эса яхшиликка ишлатиш эҳтимоли бор—озука сифатида ёмок, ёки ичимлик сифатида ичмок. Ҳалол, пок холида сотаётган одам шунинг ниятини қилади» дейилган. Валлоху аълам.